

UCHWAŁA

26 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Tomasz Szanciło

(przewodniczący)

SSN Jacek Widło (sprawozdawca)

SSN Dariusz Pawłyszcz

na posiedzeniu niejawnym 26 października 2023 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa R. S.
przeciwko Bank w W.
o ustalenie,
na skutek przedstawienia przez Sąd Apelacyjny w Warszawie
postanowieniem z 5 grudnia 2022 r., I ACz 592/22,
zagadnienia prawnego:

"Czy w okresie wskazanym w art. 15 zzs¹ ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (tj. Dz.U. z 2021 r. poz. 2095), sprawy toczące się na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym (tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 446) są rozpoznawane przez sądy pierwszej oraz drugiej instancji w składzie jednoosobowym na podstawie art. 15 zzs¹ ust. 1 pkt 4 przywołanej ustawy z dnia 2 marca 2020 r., czy też sprawy te są rozpoznawane w pierwszej instancji w składzie wskazanym w art. 3 ust. 2 ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym, zaś w drugiej instancji w postępowaniu zażaleniowym w składzie wskazanym w art. 397 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego?"

podjął uchwałę:

1. Sprawy toczące się na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym, w okresie wskazanym w art. 15 zzs¹ ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19,

innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, podlegały rozpoznaniu przez sądy pierwszej instancji w składzie określonym w art. 15 zzs¹ ust. 1 pkt 4 tejże ustawy;

2. odmawia podjęcia uchwały w pozostałym zakresie.

(r.g.)

UZASADNIENIE

I. Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowieniem z 5 grudnia 2022 r. przedstawił do rozstrzygnięcia następujące zagadnienie prawne:

„Czy w okresie wskazanym w art. 15 zzs¹ ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 2095), sprawy toczące się na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 446) są rozpoznawane przez sądy pierwszej oraz drugiej instancji w składzie jednoosobowym na podstawie art. 15 zzs¹ ust. 1 pkt 4 przywołanej ustawy z dnia 2 marca 2020 r., czy też sprawy te są rozpoznawane w pierwszej instancji w składzie wskazanym w art. 3 ust. 2 ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym, zaś w drugiej instancji w postępowaniu zażaleniowym w składzie wskazanym w art. 397 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego?”.

II. Przedstawione do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne powstało w ramach postępowania zażaleniowego prowadzonego przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie. Zaskarżone postanowienie z 8 grudnia 2021 r. o rozpoznaniu sprawy w postępowaniu grupowym oraz o oddaleniu wniosku o zobowiązanie powoda do złożenia kaucji na zabezpieczenie kosztów procesu Sąd Okręgowy w Warszawie wydał w składzie jednoosobowym. Oparł się w tym zakresie na obowiązującym od

3 lipca 2021 r. nowym brzmieniu art. 15zzs ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 2095 z późn. zm., dalej jako: „ustawa o zwalczaniu COVID”). W zażaleniu na to postanowienie skarżący zarzucił nieważność postępowania w związku z wydaniem postanowienia w składzie jednoosobowym zamiast trzyosobowym, jak wymaga tego art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 446, dalej jako: u.p.g.). Rozpoznając zażalenie, Sąd Apelacyjny powziął wątpliwości co do tego, które z konkurencyjnych przepisów, tj. art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy o zwalczaniu COVID, czy art. 3 ust. 2 u.p.g. regulują w sprawie skład sądu pierwszej instancji, a także jaki skład Sądu Apelacyjnego właściwy jest do rozpoznania zażalenia wniesionego od postanowienia wydanego w postępowaniu grupowym.

III. W uzasadnieniu pytania prawnego Sąd Apelacyjny przytoczył *in extenso* treść art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy o zwalczaniu COVID w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 28 maja 2021 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2021 r., poz. 1090, dalej jako: „ustawa z 28 maja 2021 r.”). Odwołując się do redakcji tego przepisu, Sąd Apelacyjny stwierdził, że nie budzi wątpliwości, iż sprawy cywilne toczące się w uregulowanym w kodeksie postępowania cywilnego postępowaniu procesowym, w tym także w przewidzianych przez tenże kodeks postępowaniach odrębnych, rozpoznawane są obecnie w składzie jednego sędziego. Powstaje jednak wątpliwość, czy w świetle powyższego przepisu za sprawę rozpoznawaną według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego może być uznana także sprawa prowadzona w trybie, który zasadniczo został uregulowany w odrębnym akcie prawnym. Sąd Apelacyjny wskazał na następujące okoliczności, które mogłyby wspierać wykładnię wskazującą na niestosowanie ustawy o zwalczaniu COVID w tym zakresie: Po pierwsze, samo postępowanie grupowe nie zostało wprowadzone do Kodeksu postępowania cywilnego jako kolejne postępowanie odrębne, lecz uregulowano je w odrębnym akcie prawnym – ustawie o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym. Po drugie, analiza art. 1-21 u.p.g. dowodzi, że w ustawie tej

uregulowano szczególne zasady proceduralne, zawierające wiele odmienności w stosunku do reguł określonych w Kodeksie postępowania cywilnego. Po trzecie, ustawa ta w art. 24 ust. 1 stanowi, że wyłącznie w zakresie nieuregulowanym w ustawie stosuje się – i to odpowiednio a nie wprost – przepisy Kodeksu postępowania cywilnego, z wyłączeniem art. 8, 117-124, 194-196, 204, 205, 205³ § 2 i 5 oraz art. 425-505¹⁴.

IV. Z drugiej strony Sąd Apelacyjny wskazał, że wydaje się, iż stosując wykładnię celowościową art. 15 zzs¹ ust. 1 pkt. 4 ustawy o zwalczaniu COVID, można uznać, że wolą ustawodawcy było wprowadzenie – w szczególnych okolicznościach pandemicznych – składów jednoosobowych do wszelkich postępowań cywilnych przed sądami powszechnymi. Nie można bowiem wykluczyć, że pojęcie „sprawy rozpoznawanej według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego” rozumieć należy jako pojęcie obejmujące wszelkie sprawy cywilne, w odróżnieniu wyłącznie od spraw toczących się według przepisów Kodeksu postępowania karnego (do których odnosi się np. art. 14f ustawy o zwalczaniu COVID) oraz spraw rozpoznawanych w postępowaniu administracyjnym. Według Sądu pytającego z całą pewnością natomiast nie jest przesądzający argument, że ustawa o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym zawiera przepis regulujący skład sądu. Ustawa o zwalczaniu COVID nie nowelizuje bowiem Kodeksu postępowania cywilnego przez wprowadzenie na stałe składów jednoosobowych, lecz jedynie wprowadza składy szczególne na czas w niej określony w sposób epizodyczny.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

V. Przechodząc do rozstrzygnięcia przedstawionego zagadnienia prawnego trzeba zauważyć, że nie powinno być wątpliwości, iż w okolicznościach sprawy mają zastosowanie przepisy o postępowaniu zażaleniowym ukształtowane ustawą z 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw. Wynika to z faktu wniesienia zażalenia już po dniu wejścia w życie tej ustawy, czyli po 7 listopada 2019 r. Przepis intertemporalny ustawy z 4 lipca 2019 r. wyraźnie uzależnia stosowanie nowych przepisów od chwili dokonania czynności (art. 9 ust. 1), a rozciąga stosowanie przepisów

dotychczasowych jedynie na rozpoznanie środków odwoławczych wniesionych przed wejściem w życie ustawy (art. 9 ust. 4). Skoro zatem zażalenie zostało wniesione już w nowym stanie prawnym, ma on zastosowanie w niniejszej sprawie.

VI. Zażalenie zostało wniesione także już po dniu wejścia w życie zmiany ustawy o zwalczaniu COVID („ustawa o zwalczaniu covid albo ustawa covidowa), dotyczącego art. 15zsz¹ ust. 1 pkt 4, wedle którego w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 oraz w ciągu roku od odwołania ostatniego z nich, w sprawach rozpoznawanych według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego w pierwszej i drugiej instancji sąd rozpoznaje sprawy w składzie jednego sędziego; prezes sądu może zarządzić rozpoznanie sprawy w składzie trzech sędziów, jeżeli uzna to za wskazane ze względu na szczególną zawartość lub precedensowy charakter sprawy. Zmiany tej dokonano ustawą z dnia 28 maja 2021 r. o zwalczaniu COVID, która weszła w życie z dniem 3 lipca 2021 r.

Wskazane rozwiązanie ustawowe miało jednak charakter epizodyczny. Od 16 maja 2022 r. zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 12 maja 2022 r. (Dz.U. z 2022 r. poz. 1027) odwołano na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stan epidemii w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 14 czerwca 2023 r., od 1 lipca 2023 r. na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej przestał obowiązywać stan zagrożenia epidemicznego. Spowodowało to zniesienie szczególnych rozwiązań, przewidzianych w ustawie o zwalczaniu COVID-19. Nowelizacja nadała art. 15zsz¹ ust. 1 tej ustawy nowe brzmienie [1. W okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 oraz w ciągu roku od odwołania tego z nich, który obowiązywał jako ostatni(...)], przepis epizodyczny art. 15zsz¹ ustawy o zwalczaniu COVID miał mieć zastosowanie przez rok po zakończeniu stanu zagrożenia epidemicznego jako stanu który zakończył się później.

Zgodnie z art. 28 pkt 2 ustawy z 7 lipca 2023 r., o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych

(Dz.U. z 2023 r., poz. 1860), uchyla się art. 15zzs¹, co w świetle przepisu intertemporalnego z art. 40 tejże ustawy nastąpiło z dniem 28 września 2023 r.

VI. Przechodząc do odpowiedzi na pytanie prawne należy wskazać, że podstawową kwestią jest ustalenie, czy nieobowiązujący już art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy o zwalczaniu COVID w zakresie, w jakim odwoływał się do pojęcia „spraw rozpoznawanych według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego” dotyczył także postępowania grupowego uregulowanego u.p.g. W razie pozytywnej odpowiedzi na to pytanie należy przyjąć, że Sąd Okręgowy, który wydał zaskarżone w sprawie postanowienie, powinien orzekać w składzie jednoosobowym, chyba że prezes sądu wydałby odmienne zarządzenie ze względu na skomplikowany lub precedensowy charakter sprawy.

VII. Wprowadzenie z dniem 3 lipca 2021 r. składów jednoosobowych w sądach pierwszej i drugiej instancji i to w sprawach już toczących się w tym dniu zostało w doktrynie przyjęte krytycznie (P. Ryłski, *Transformation of Polish Civil Procedure in Light of Covid-19*, [w:] *Civil Courts Coping with Covid-19*, red. B. Krans, A. Nylund, Hague 2021, s. 155 i n.; K. Markiewicz, *Wpływ regulacji "covidowych" na zasadę niezmienności (stabilności) oraz kolegialność składów sądów odwoławczych*, PPC 2022, nr 1, s. 38-58; T. Zembrzusi, *Przeciwdziałanie i zwalczanie epidemii COVID-19 w postępowaniu cywilnym, czyli pożegnanie z kolegialnością orzekania*, PPC 2022, nr 1, s. 59-79; J. Litowski, *Zakres zmian art. 15zzs[1] ustawy z 2.3.2020 r. – uwagi na tle stanu prawnego obowiązującego od 3 lipca 2021 r.*, MoP 2022, nr 2, s. 71 i n.). Podnoszono naruszenie zasady niezmienności składu i zasady kolegialności w postępowaniu cywilnym. Uwagi te kierowano pod adresem ustawodawcy, który swoimi działaniami obniżył standard ochrony prawnej w postępowaniu cywilnym.

VIII. W judykaturze powstały wątpliwości, zwłaszcza w odniesieniu do normy intertemporalnej zawartej w art. 6 ustawy z 28 maja 2021 r. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono jednak pogląd, że choć ograniczenie kolegialności w postępowaniu cywilnym, zwłaszcza odwoławczym, nie jest rozwiązaniem prawidłowym to jednak nie oznacza to jeszcze, że odstępstwo od zasady kolegialności zawarte w art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy o zwalczaniu COVID jest

równoznaczne z naruszeniem (zwłaszcza oczywistym) art. 45 ust. 1 Konstytucji RP (uzasadnienie postanowienia SN z 29 kwietnia 2022 r., III CZP 77/22).

Natomiast Sąd Najwyższy w uchwale z 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22, której nadano moc zasady prawnej, stwierdził, że rozpoznanie sprawy cywilnej przez sąd drugiej instancji w składzie jednego sędziego ukształtowanym na podstawie art. 15zszs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczegółowych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 2095 ze zm.) ogranicza prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP). Uchwale nadano moc wiążącą od dnia jej wydania, nie wpływa ona jednak na ocenę orzeczeń wydanych przed jej uchwaleniem. W niniejszej sprawie bowiem zaskarżone postanowienie wydane zostało przez sąd pierwszej, a nie drugiej instancji i miało to miejsce 8 grudnia 2021 r.

W uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z 9 października 2020 r., III CZP 95/19, w analogicznej sytuacji, Sąd Najwyższy nie dostrzegł naruszenia Konstytucji RP, w zakresie naruszenia zasady kolegalności wskazując, że rozpatrywane odstępstwo od zasady kolegalności nie jest równoznaczne z naruszeniem (zwłaszcza oczywistym) każdorazowo art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego nie kwestionowano dopuszczalności wprowadzania wyjątków od modelu kolegalności, lecz wskazywano, że powinno to następować w drodze jasnej regulacji prawnej, możliwej do zrekonstruowania, bez konieczności prowadzenia daleko idących zabiegów interpretacyjnych w warunkach krzyżujących się racji celowościowych (zob. uchwały SN: z 1 lipca 2021 r., III CZP 36/20, OSNC 2021, nr 11, poz. 74, i z 7 grudnia 2021 r., III CZP 87/20, OSNC 2022, nr 7-8, poz. 67).

IX. Z kolei w doktrynie wyrażono pogląd, że mimo pewnych wątpliwości na gruncie sformułowania art. 15zszs¹ ust. 4 pkt 1 ustawy o zwalczaniu COVID należy przyjąć, że przepis ten stosuje się także do uregulowanego odrębną ustawą postępowania grupowego. Zauważono bowiem, że choć określenie składu wynika z przepisu odrębnej ustawy (art. 3 ust. 2 u.p.g.), jednak sprawy tego rodzaju są

rozpoznawane na podstawie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego. Przemawia to za ich rozpoznawaniem w składzie jednoosobowym (T. Zembruski, *Przeciwdziałanie i zwalczanie...*, s. 63).

X. Z uwagi na treść 15zszs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy o zwalczaniu COVID, nie jest zasadne zapatrywanie, że dotyczył on jedynie spraw uregulowanych w Kodeksie postępowania cywilnego. Bez odwoływania się do innych rodzajów wykładni, jak wykładnia celowościowa, a biorąc pod uwagę jego językowe brzmienie, należy zauważyć, że przepis ten wskazuje wyraźnie na sprawy rozpoznawane „według kodeksu postępowania cywilnego”, co sugeruje znacznie szersze jego ujęcie. Jeśli chodzi o postępowanie grupowe to nie może budzić wątpliwości, że jest to postępowanie cywilne pozakodeksowe, które jest rozpoznawane na podstawie kodeksu postępowania cywilnego (lub „według kodeksu postępowania cywilnego” – *verba legis*; zob. P. Grzegorzczuk, *Ustawa o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym. Ogólna charakterystyka*, Warszawa 2011, Rozdział II, pkt 1.1., SIP LEX; T. Jaworski, P. Radzimierski, *Ustawa o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym. Komentarz*, Warszawa 2010, s. 21 i s. 416; W. Kuberska, *Ustawa o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym - pierwsze doświadczenia praktyczne*, PS 2012, nr 7-8, s. 99, Autorka zalicza postępowanie grupowe do postępowań odrębnych o których mowa w art. 13 § 1 zd. 2 k.p.c.).

XI. Według art. 24 ust. 1 u.p.g. w zakresie nieuregulowanym w ustawie stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania cywilnego, z wyłączeniem art. 8, 117-124, 194-196, 204, 205, 205 § 2 i 5 oraz art. 425-505. Należy zauważyć, że do 19 marca 2018 r. w przepisie tym nie znajdowało się określenie „odpowiednio”, co budziło wątpliwości wobec niemożności stosowania niektórych przepisów k.p.c. wprost. Ustawodawca ustawą z dnia 17 grudnia 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 573) uznał, że trafniejsze jest dodanie klauzuli odpowiedniego stosowania. Zmiana ta jednak nie wpływa na tę konstatację, że postępowanie grupowe jest rozpoznawane w swej zasadniczej części według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego.

XI. Co do przyczyn umieszczenia postępowanie grupowego poza kodeksem postępowania cywilnego, to jak wskazywano o wyborze tego rozwiązania

zdecydował zamiar podkreślenia odmienności postępowania grupowego od ukierunkowanych na udzielanie indywidualnej ochrony prawnej postępowań unormowanych w Kodeksie postępowania cywilnego. Podnoszono także względy pragmatyczne. Przeciwno umiejscowieniu postępowania grupowego w kodeksie przemawiała potrzeba zachowania jego stabilności jako głównej ustawy procesowej.

XII. W świetle powyższego nie może budzić wątpliwości, że postępowanie grupowe, choć uregulowane w odrębnej ustawie, jest postępowaniem cywilnym prowadzonym (w odpowiednim zakresie) według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego.

XIII. Samo brzmienie art. 15zżs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy o zwalczaniu COVID ani jego cel nie wskazują, że zakres jego zastosowania powinien być ograniczony do postępowań, których całościowa regulacja znajduje się jedynie w Kodeksie postępowania cywilnego. Oznaczałoby to wykluczenie tych postępowań, które jedynie odsyłają do odpowiedniego lub bezpośredniego stosowania przepisów Kodeksu postępowania cywilnego. W szczególności dotyczyć to musiałoby dotyczyć licznej grupy spraw rozpoznawanych w trybie nieprocesowym, ale uregulowanych w przepisach pozakodeksowych (np. sprawy o rozgraniczenie, z zakresu prawa o aktach stanu cywilnego czy postępowań dotyczących ochrony zdrowia psychicznego). Jak wynika zaś z uzasadnienia nowelizacji ustawy o zwalczaniu COVID, celem była ochrona zdrowia członków składów wieloosobowych. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z 29 kwietnia 2022 r., III CZP 77/22, „tak określone cele są – z punktu widzenia wartości chronionych (w tym zdrowia) przez art. 31 i art. 68 Konstytucji – celami w pełni legitymowanymi (z zastrzeżeniem wymagania proporcjonalności) i korelują np. z ciążącym na pracodawcy obowiązkiem zapewnienia pracownikom bezpiecznych i higienicznych warunków pracy (por. art. 15 oraz art. 207 i n. k.p.)”. Z tego wynika, że brak podstaw do przyjęcia, iż sprawy rozpoznawane w postępowaniu grupowym miałyby, mimo wyraźnego brzmienia ustawy, nie być objęte zakresem stosowania art. 15zżs¹ ust. 4 pkt 1 ustawy o zwalczaniu COVID.

XIV. Argumentu za tym poglądem dostarczało także brzmienie art. 15zzs¹ ust. 4 ustawy o zwalczaniu COVID, wedle którego „przepisu ust. 1 pkt 4 nie stosuje się do spraw prowadzonych na podstawie ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i ustawy z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. z 2021 r. poz. 1588)”. Stosowanie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego w postępowaniu upadłościowym i restrukturyzacyjnym jest dużo bardziej ograniczone niż w przypadku postępowania grupowego. Przykładowo według art. 35 prawa upadłościowego do postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości stosuje się odpowiednio art. 216a-216ab, 219, 220, 221, 224, art. 228 ust. 1, 2 i 3 i art. 229 ust. 2 oraz przepisy części pierwszej księgi pierwszej Kodeksu postępowania cywilnego, z wyjątkiem art. 130^{1a}, 130², 139¹, 205¹, 205² i 205⁴-205¹² oraz przepisów o zawieszeniu i wznowieniu postępowania oraz postępowaniu w sprawach gospodarczych. Nadto według zaś art. 37 prawa upadłościowego w sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania zabezpieczającego stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu zabezpieczającym. Przepisu art. 396 Kodeksu postępowania cywilnego nie stosuje się.

XV. Z powyższego wynika, że skoro ustawodawca uznał za stosowne wyraźnie wyłączyć stosowanie art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 w postępowaniach pozakodeksowych, jakimi są postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne, nie ma podstaw do nieobjęcia tym przepisem postępowania grupowego, co do którego takiego wyłączenia brak.

XVI. Trudno zgodzić się także z Sądem pytającym, że argumentem na rzecz niestosowania art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy o zwalczaniu COVID mogłoby być to, że skład sądu w postępowaniu grupowym został uregulowany w odrębnej ustawie (art. 3 ust. 2 u.p.g.). Niewątpliwie wprowadzenie takiego składu w postępowaniu grupowym, i to już w pierwszej instancji, świadczy o uznaniu przez ustawodawcę, że waga i komplikacje wiążące się z charakterem spraw rozpoznawanych w postępowaniu grupowym uzasadniają zwiększenie gwarancji procesowych względem rozwiązań ogólnych (art. 47 § 1 k.p.c.). Nie ma jednak żadnych podstaw do wnioskowania, że art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 nie stanowi regulacji szczególnej, o charakterze epizodycznym. W Kodeksie postępowania cywilnego uregulowano

również postępowania, w których w pierwszej instancji sprawę rozpoznaje skład trzyosobowy (np. postępowanie o ubezwłasnowolnienie – art. 544 k.p.c.), a omawiany przepis ma do nich zastosowanie.

XVIII. Podsumowując powyższe rozważania, należy przyjąć, że art. 15 zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy o zwalczaniu COVID miał zastosowanie także do postępowania grupowego uregulowanego u.p.g. Przepis ten – zgodnie z art. 28 ustawy z 7 lipca 2023 r., o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2023 r., poz. 1860) – został uchylony i przestał obowiązywać z dniem 28 września 2023 r.

Odpowiedź na pytanie w zakresie kształtowania składu sądu drugiej instancji przez wzmiankowany przepis stała się bezprzedmiotowa wobec tego, że miał on charakter epizodyczny i przestał obowiązywać 28 września 2023 r. Oznacza to, że skład sądu w postępowaniu zażaleniowym uregulowany jest obecnie przez art. 397 § 1 k.p.c. w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 20 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r., poz. 1860). Zgodnie z art. 32 wzmiankowanej ustawy ma on bezpośrednie zastosowanie do spraw zażaleniowych w „toku” a nierozpoznanych na dzień jej wejścia w życie. W sprawie nie rozstrzygnięto merytorycznie zażalenia przez sąd drugiej instancji na kanwie którego sformułowano pytanie, do jego rozstrzygnięcia w zakresie kształtowania składu sądu drugiej instancji zastosowania nie znajdzie uchylony już art. 15 zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy o zwalczaniu COVID.

Z tych przyczyn na podstawie art. 390 k.p.c. orzeczono, jak w uchwale.

(A.G.)

[ms]

